

HETILAP.

A zentai járás és környékének közlönye.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Schvarcz Sándor könyvkereskedése, hová a lap szellemi részét illető közlemények, előfizetések és hirdetések is küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Egyes szám ára 5 kr.

Előfizetési díj:

Egész évre 2 frt. — Félévre 1 frt.

Hirdetési díjak: Egész oldal 16 — Fél oldal 8-50 Negyed oldal 4-50. — Bélyeg díj minden hirdetés után 30 kr.

Nyilttér petit sora 10 kr.

Haladunk.

Zenta, 1889. apr. 6.

(V. S.) Rendőrkapitányi hivatalunk, mint örömmel tapasztaljuk, betette a garast. Egyik reggel csak arra ébredtünk fel, hogy a plébánia sétatérén annyi éven át díszelő otromba kávék bódék eltűntek. Pedig be kár volt értük. Nagy szolgálatot tettek azok. Nappal a pálinkás boltból kilökött részeg koldusoknak alvó helyei voltak, este a gyanus egyének odahúzódtak, sőt miként a fránya világ nyelve pletykálja, még holmi éji kedves légyottok színterül is szolgáltak.

Most ennek mind vége van s rendőrkapitányi hivatalunk a sok áldozatba került s egyik legszebb helyen levő sétaterét eredeti hivatásának szándékozik kiszolgáltatni.

Kegyetlen rendőrkapitány ur, de sokan haragusznak erélyes intézkedéseért.

Mi nem neheztelünk, sőt őszinte köszönetet nyilvánítnak azért, hogy a közönség üdülését szíven hordozza.

De ha már benne vagyunk, szeretnénk egyet-mást még becses figyelmébe ajánlani.

Szeretnők tulajdonképen megtudni, hogy az egyik utczáról a másikra átvezető keresztutak tisztítása tulajdonképen kihez tartozik. Így például a plébániától, a főügyész ur házáig, a főjegyző lakásától Temesváry ur házáig, a főjegyző urtól az elemi központi iskoláig.

Mi legalább úgy hiszszük, hogy a keresztutak és átjárókról gondoskodni a város tartozik.

A népkerti lejárót senki sem tisztítja s a legkisebb esőzés alkalmával térdig kell a sárban gázolni úgy a felnőtt embereknek, mint az iskolás gyermekeknek; a padlózat épen gyalázatos rossz, akkora házagok tátonganak rajta, hogy bárki házig bukhatik a nyílt esatornába. Pedig piacztérre vezet s az elemi iskola ezer növendékeinek veszélyezteteti testi épségét.

Tisztelettel ajánljuk ezt derék rendőrkapitányunk becses figyelmébe.

Még egyet szeretnénk elárulni. Vasár- és ünnepnapokon a mindkét nembeli gyermekek az ur házába menni kötelezettek. Népeüknek az a rossz szokása van, hogy a keresztuton nem várja be a gyer-

mekek átvonulását, hanem kocsijával teljes sebes hajtással neki törtet a gyermek-seregnek, miből szerencsétlenség is történhetik. Nem lehetne-e ezen az által segíteni, ha a gyermekek templomba vonulása idején egy városi rendőri közeg kirendeltetnék az ily erőszakos hajtások meggátlására. Hiszen a polgármester urnak és a kapitány urnak is vannak iskolás gyermekei s azok élete is ily visszaélések alkalmával éppen úgy veszélyeztetve van, mint a többi adófizető polgár.

Ezeket akarjuk erélyes rendőrkapitányunk becses figyelmébe ajánlani, azon reményben, mikép a közjót célzó őszinte szavaink szives meghallgatásra fognak találni.

A ki reméli, az nem mindig csalatkozik.

Mi is reméllünk egy jobb jövőben.

A földmivelés, ipar és kereskedelem a régi népeknél.*)

Mélyen tisztelt Közönség!

Tárgyam, egyszersmind czéloom a földmivelés, ipar és kereskedelem állapotát a régi korban megismertetni. — De mit nevezek én régi koroknak? Azt, amit a történelem is ó-kornak nevez. Ennek megállapítása végett kérem jó akaratú figyelmüket. A világon igen fontos események történtek különböző időben. Ilyen például a népvándorlás; midőn t. i. Ázsia belsejéből, kelet felől, Európába nyomul a vadászattól, vagy éppen pásztorkodásból élő nép, s más népeket szorít ki régi lakóhelyekről, ezek ismét más népeket és így tovább. A történet tanúsága szerint majd nem egész 500 évig tartott ez az elhelyezkedés. Krisztus születése után 395-ik évben kezdődik ez s eltart egészen addig, míg mi magyarok, mai gyönyörű hazánkat elfoglaltuk, aminek épen ez időszaktól 1000 esztendeje; vagyis Krisztus születése után 889-ik év körül. Hogy melyik évben tették őseink be lábukat e szép haza földre s mikor sikerült az egészet elfoglalni, ez még most is a tudósok vitakozásának tárgya. — Egy másik nagy világesemény Amerika felfedezése Kolumbusz Kristóf által, ami az ember rövid életét tekintve elég régen történt, de a történelem tárgya mezején áttekintve, nem is oly messze van az előttünk Történet ezen felfedezés 1492-ben. Nagyon fontos mozzanat volt ez az emberiség történetében, mert egyrészt a földet csak akkor kezdtek igazán megismerni, másrészt nagy lakó-

adott úgy az ipar, mint a kereskedelem haladásának. Sok más nagy világesemény történt még ezeken kívül; pl. Jézus Krisztus születése, Róma alapítása, a francia forradalom sat. — Ezen nagy események közül néhány kiválasztva épen úgy jelöli a határt a történelem mezején, mint a gazda ember mesgyéje végén a levett karó.

Természetesen onnan kezdjük az időt számítani, amely ponton tal nincs mit keresnünk, s ez a világ teremtése. Mikor volt ez? Ki tudná azt megmondani! Vannak a kik roppant időt sejtének már az ember háta megett, s iparkodnak sejtelmöket ásatások alkalmával előkerült földrétegek s állati maradványok útján kimagyarázni. Legszokottabb azon számítás, mely a világ teremtését a Krisztus születése előtti 4000 évig viszi vissza. Innen tehát kiindulva s a négy ezer éven áthaladva s még Krisztus Urunk életén is tovább menve egész a népvándorlásig, tehát a Krisztus utáni 395-ik évig, nyertünk egy kort, mit a történelem ó-kornak nevez. Innen, a népvándorlástól Amerika felfedezéséig, vagyis 395-től 1492-ig terjedt a középkor, s Amerika felfedezésétől napjainkig az új-kor. Három nagy kor van tehát a történelemben: Ó-kor, számításunk szerint 4100 évet foglalva magában körülbelül; Középkor, mintegy 1100 évet vagyis $\frac{1}{4}$ részét az előbbinek foglalva magában; míg az Új-kor, Amerika felfedezésétől máig még egészen 400 évet sem számlál.

Mélyen tisztelt közönség! Volt már szerencsém jelezni czéloomat. Ez alkalommal tehát azt fogom némileg megvilágosítani, hogy az ó-korban mennyire haladt a földmivelés, az ipar és a kereskedelem. Az ó-kor foglal magában legtöbb évet, mint ezt az imént volt szerencsém elmondani, de az adatoknak is legnagyobb számában vagyunk ezen korban. Mégis, hála a tudományoknak, igen sok dolgot láthatunk tisztán az ó-kor roppant messzeségében is. — De minthogy az ó-korból akarok tisztán elmondani egyet-mást, természetes, hogy Amerikáról és Ausztráliáról, mint a két újabban felfedezett földrészről nem szólhatok. Hátra van még három: Európa, Ázsia és Afrika. Ez utóbbinak az időben csak az északi és keleti része volt inkább ismeretes. És csak egy nép vonja ott magára a kutató figyelmét: Egyiptom. Európának csak a tengermelléki országait látták művelt népek, hol az ipar és kereskedelem virágzott s itt-ott a földmivelés is. Ázsiának pedig csak a nyugati részén lakó népek tesznek a világ szemé hittára nagy haladást, míg a keleti részén s részben az Ázsia közepét is magába foglaló China, a mindenkitől elzárt „mennyei birodalom,” mint a chinai hazáját nevezik, csak a legújabb időben enged be ideget. — A vázolt földterületen élő ó-kori népeket vesszük tehát ezennel szemügyre.

Külföldi utra csak azután illik indulni, ha hazánkat már ismerjük. De az ó-korban ezen adott, de kicsiny ország nem szerepel egészen, hogy sokat tudnak ez alkalommal róla mondani. Őseink

*) Előadott márczius 31-én a tanári kör által rendelt népies előadások alkalmával.

889-ik év körül jöttek csak ide Ázsiából, ezélen szerint pedig csak a Kr. utáni 395. évig szereplő nemzeteknek földművelését, iparát és kereskedelmét vizsgálom. Őseink bejövetele előtt sok apró nemzetség lakott itt, folyton váltakozva; ezek nem voltak igazi művelt népek. Innen tehát tovább indulhatunk. Repüljünk gondolatban a költöző madárral, fecskével, gólyával, daruval, lefelé délnek, nem mint a kedves dal mondja:

Őszszel száll a fecske madár keletre.

Legfelebb azt engedhetjük meg e szép dalnak, hogy egy része megy délkeletnek, ami azonban mégis inkább nevezhető Magyarország helyzetéhez képest délnek.

Rövid pár nap alatt leér a költöző madár oda, ahova mi gondolatban e perczben, e szempillantásban eljuthatunk: a derült, tiszta kék egü Görögországba, hol a görög nép műveltségével, hatalmával már a Krisztus előtti 450. év körül magára vonja a világ bámulatát. Letiporja ez a maroknyi nép a kiesiny hazájára ábítózó perzsa királynak milliónyi seregét, sőt vállalkozik arra, hogy a hatalmas, de megszegyenített oroszánt barlangjában veri föl. Hatalmas ez a nép abban az időben, s példát mutatott az utókornak arra nézve, hogy az őszszzetartás, lelkesedés mit mivel a korbácsos hajtott emberordával szemben. — E kis ország pedig sok apró tartományból állott mindig. Ezek közül kettő viszi a vezérszeropet. Az egyik helyett ugy, mint a másik helyett csak a fővárost említi a történelem; mert e két főhely volt egy szólván minden a maga tartományában, s a tartomány a városnak csak kiegészítő része, Sparta az egyik város, mely alig ad a földművelésre, iparra és kereskedelemre valamit. Rabszolgák mivelik a földet. Nem lehetett eladni a földbirtokot, hanem a családhoz volt az kötve így nem lehetett meggazdagodni, sem elszegényedni végképen. Pénzt, ami a kereskedelem eszköze, vasból vertek és pedig akkorákat, hogy 10 minát, mely összeg a mi pénzértékünk szerint 375 forint, két szekéren kellett elszállítani. Nálunk mily kis helyen megfér egy ezres is! — Az ipar sem fejlődhetett; mert hisz alig viseltek valami könnyű ruházatot, a gyermek mezitláb nyargalászott, fejkön ritkán viseltek valamit; a házuk is igen gyarló lehetett, minthogy törvény tiltotta az építéshez más eszközt használni, mint fejszét és fűrész. — Hogy lehetett volna ott kereskedelem, ahonnan külföldre menni, vagy külföldinek ott tartózkodni nem volt szabad? — De megmagyaráz mindent e néhány szó: Spárta katonai állam volt.

Athen a másik nagy görög város ellenben virágzó földek közt terült el. Olajfák illata fűszerezte a tiszta tengeremelléki levegőt. Már ipara és kereskedelme is van. Az iparról azonban nem volt helyes fogalmok; az athenae-belieknek sem, mert az iparost még az ország legvirágzóbb korában is lenézik. A fazekasság volt különösen elterjedve. Egy egész városrészt erről van elnevezve — Kerameikosnak. — Nem esoda, ha az iparosok, kik eleintén csak egészen idegen bevándorlók voltak, nem örvendhetek tekintélynek, hiszen Athenben még minden polgár áll a férfiu volt. — Görögországnak azonban egyéb részeiben mind a földművelés, mind az ipar jobban virágzott. A Görögországot övező tenger pedig el van lepe gyönyörű és termékeny szigetekkel. Ezekon, de az anyaországban is virágzott sok helyen a kereskedelem. Mint említém azonban Spartában épen nem, Athenben sem ugy, mint pl. Korinthuban, de hogy mennyire hajós nép volt a görög, mely a phoenicia-beliék kezéből kiragadta a Földközi tenger uralmát, azt mult hétfőn Örvény Iván tanártársam mondotta el.

Az ó-korban Európának még egy művelt népe köti le figyelmünket különösen. Itália ez, amit nálunk a közönséges ember Talian országnak nevez, más néven Olaszország.

Ezen áldott föld, Görögországtól nyugatra, tőlünk délnyugatra terül el, mélyen belenyulva a tengerbe. Földje éjszokon igen termékeny síkság, sokszorosán átszeldelve a termékenyítő folyók által. Közép- és déli részében hegy és völgy váltakoznak. Szép alakú s termékeny hegyei, a legegészségesebb levegő, az országot mindenütt körül-

övedő tengerek a világ egyik legszebb tartományává teszik. Ezen szép ország legrégibb lakói: az etrusc, latin és sammit néptörzsek a földműveléssel, iparral és kereskedelemmel nagyban foglalkoztak. Tannal ennek az e korból fennmaradt nagyszéri templonromok, utak, szépen festett edények. A tengeren azonban nemcsak kereskedőhajók jártak, hanem a kalózhajók is, vagyis a tengeri rablók hajói. Kivételt képeznek a sammitok, kik józan, mértékletes életet éltek s különösen a békés földműveléssel foglalkoztak. Azonban a Tiberis folyó partján 733-ban Kr. sz. e. egy nagy város épült, a ma is meglévő Róma, a pápák székhelye. E város mindinkább terjeszté határait. Küzd a termékeny földért, amelyet szintugy meg tud becsülni, mint a földművest. A régi római élet és erkölcs egyszerűségének igen szép képét mutatja a következő történetek. Egyszer Rómát ellenség fenyegette. Dictatorrá (a seregben vezérre) választja a nép Quincius Cincinnatust. A kinevezés hírére két hivatalnok viszi meg neki a szántóföldre, hol pörén az ekaszarvát tartotta. Felülözködik s megjelen a tanács és polgárok előtt. Átvesszi a legfőbb hatalmat élet és halál fölött, az ellenség ellen indul, azt megveri s a győzelem után 16-ik napra leteszi a korlátlan hatalmat s visszamegy vadlani szántóföldjére, hogy folytassa mező munkáját. — Ipar és kereskedelem fejlődik az idővel Rómában, ugy, hogy Augustus császár idejében, amikor Jézus Krisztus is született, ez a világ középpontja. Ide hoznak be mindent, ami jó, szép és drága a világon, sőt a világon terem.

Itt százféle nyelv eszegett: itt keresztül-kasul tolongtak minden alakjarkban, színeikben és viseleteikben az összes emberfajok. Szerecsen rabszolgák elefántokat vezélnék az utczán... Amott egy csapat szöke flamandi legény nyargal a császári testőrseregből, ragyogó fegyverzetben. Emitt kopaszra nyírt egyiptomiak hosszú vászonruhában, körmöket tartanak. Amott görög tudós után fekete nubiai fin könyvtekereseket cipál. Keleti fejedelmi sarjaddékok magas süveggel fejkön, bő ruhában, esendes komolysággal lépdegének nagy kísérettel a bándész nagyvárosi tömeg között. Amott a Britaniából jött pehelytetű vademberek bámulják az őket környező új világot. — Hogy e sok tarka nép kincsét vitt s hagyott Rómában, az természetes. Itt tehát az ipar, a kereskedés annyira haladt előre, hogy e téren a már lehanyatlott görög nép kezéből könnyen veszi át a szerepet s a Földközi tenger uralmát.

Ha a Földközi tengeren átmegyünk délnek, az afrikai partokra jutunk. Afrikának éjszakkeleti szögletében egy olyan országra találunk, mely létét sőt jeltét egyetlen folyóval nyeri. Ez a folyó a Nilus, az egyiptomiak szent folyója, mely évenként szabályosan árad. Ha már a hó elolvad a hegyek közt s a forró ővi tartományok időszakos esői szaporítják a víz bőségét, a folyam gyors áradásnak indul s három hónapra át, június közepétől szeptember közepéig nő. Már júliusban tulesap partjain s az országot tengeráradathoz hasonlóan borítja el, melyből csak a városok és magasabb helyek emelkednek ki, mint szigetek. Ha az esőzés elállott, a folyam visszatér medébe, hátrahagyván a termékeny iszapot; októberben felszárad a föld, szántáshoz fogunk s csakhamar diszlenek a legzebb vetések, melyek annyit teremnek aztán, hogy méltán nevezte már az ó-kor Egyiptomot „gabonakamrának”. A földművelésnek mindig nagy barátja volt az egyiptomi. Egyiptomiak legrégibb gúljában is találunk búzát, árpat. Ipara 1000 évvel régebb az ó-korban szereplő népek bármelyikének iparáján. Kitanátekük a fa, kő és érc feldolgozásában; az üveg, bőr és kelme készítéséhez is nagyon érteittek. Az egyiptomi gyöles igen keresett árucikk volt. Őriási építkezéseik az utazót mai nap is bámulatba ejtik. Már az imént említettem az egyiptomi gúlákat, vagy piramisokat, amennyiben említém, hogy a legrégibben is találunk búzát és árpat. Ezek a gúlák királyok sírjai voltak. A legnagyobb ezek közül Cheops királyé, mely 450 láb magas. — Nevezetesebb még az obeliszek és sphinxek. Kereskedelme leginkább szárazföldi volt Phoeniciával és más országokkal. A tengert nem

igen használták fel e célra. A külföldre utazni ritkán adtak engedélyt. Vallási nézetekkel idegenítették el az ifjakat a tengertől. Afrika belseje felé azonban nagy kereskedést üztek a karavánok. A karaván, a kölcsönös védelem céljából nagyobb csoportban egyesült utazótársaság volt, levéken szállítva Ázsia és Afrika bizonytalan és veszélyes vidékein. Egyiptomtól nyugatra van egy homoktenger, ezen át szoktak az afrikai karavánok haladni tevőiken, melyeket igen találóan neveztek el a sivatag hajóinak. Egyiptomban akkor vett különösen lendületet a kereskedelem, midőn Amasis király alatt 600 körül Kr. előtt Egyiptom kikötői a görögök előtt megnyitlaktak.

Es most áttérök a harmadik világrészre: Ázsiára.

Egyiptomhoz igen közel esik Phoenicia, szintén a Földközi tenger partjain. Innen indult ki először a tengeri kereskedelem, mint azt Örvény Iván tanártársam mult hétfőn elmondta. Két nagy tengerparti városa volt: Sidon és Tyrus. Sidont már az időben „a nemzetek városának” nevezték. Az üveg feltalálása nekik tulajdonítottatik. A monda szerint hajósok tüzet raktak a homokos parton. A homokszemek megolvadtak és összefolyván, a tűz elhamvadásával kemény, átlátszó kéregnek maradtak. Erre figyelmessé levén, lassanként rájöttek a tiszta üveg előállítására. A bettírás, biborfestés feltalálása szintén nekik tulajdonítottatik. A földművelést sem hanyagolták el. Ékes hajók mindenféle ismeretesek voltak a tengeren. Egyiptommal és Arábiával nagy karavánkereskedést üztek.

Phoeniciához közel esik Mesopotamia, a bibliai paradicsom, ettől délre Babylonia és Assyria. Eme tartományok a földművelésre fordították a legfőbb gondot, mit bizonyítanak az ősrégi öntöző csatornák, s azon építkezési mód, melynél fogva a város roppant falain belül kertek és szántóföldek voltak. E falak fundamentomai úsatások útján kerülnek napfényre. Babylont 350 láb magas és 37 láb széles köfal keríté. Szent Jeromos beszéli, hogy időszámításunk IV. századában, tehát éppen az ó-kor legvégén vadállatok tanyáztak a romokon belül; s valóban ma is azokat riaszt föl a romok és omladékok közt járkáló utas lépése.

Babyloniától délkeletnek haladva Perzsiába jutunk. Sem földművelés, sem ipar, sem kereskedés nem virágzott különösen. De felemlítém, hogy ennek az országnak volt királya az a Dárius, akinek a kincsét szeretné sok felhetetlen ember. Ezek roppant birodalmakat csatolván a magukéhoz, hogy ennek minden egyes részéről gyors tudósításokat kapllasson a perzsa király, posta állomásokat állított fel, hol éjjel-nappal lovasok álltak rendelkezésre. Egyik állomástól vágatott a másikig a levélvivő, onnan pihent lóval a másik tovább. Így volt képes elérni azt, hogy legtávolabbi részekből is kapott 6—7 nap alatt tudósításokat, mi gyalogjárónak 80, vagy éppen 100 napi ut lett volna. Perzsiától ismét délkeletnek tartva a tengerpart mentében, eljutunk Indiába, a csodák ősrégi országába. A föld gazdaságával itt sem áll arányban a földművelés, ipar és kereskedelem. És pedig éppen azért, mert a föld oly áldásos, oly buja, hogy majd minden munka nélkül termi meg a szükségeseket. Régi időkben nem volt annyira ismeretes a világ előtt, mert egy kissé félre esett az emberiség bölcsőjétől. — China, az India fölötti tartomány pedig egészen az utóbbi ideig el volt zárva az idegenek elől. Ma azonban már ismeretes, hogy az ősrégi időben, ugy mint ma a császár közvetlen felügyelete alatt áll a földművelés, ugy hogy ő egy darab földet személyesen szánt fel és vet be. Ez a legrégibb és legelőkelőbb foglalkozás. Azután a selyemtenyésztésre fordítanak nagy gondot; a selyemkészítés fővédnöke a chinai császárné. Iparágai közül különösen kiemelendő a porcellán- és papirkészítés. Porcellánból edényeket Kr. e. 180 óta, később még tornyot is építettek. A papírt pedig nemcsak írásra, hanem zseb- és asztalkendőnek, kártpárnak vagyis függönynek és naperayónak is használták.

S ezzel befejeztem volna ismertetésemet, amire csak még néhány megjegyzést akarok fűzni. A földművelés, mint ezekből is kitetszett, ott találta meg legjobban hazáját, hol a nép szelid,

békés természetű s nem nyugtalan, mert hiszen a földművelés egy helyhez köti az embert. Ilyen viszonyokat kíván az ipar is, vagyis a mesterségek üzése. A kereskedő már nyugtalan, mozgékony természetű; ilyen a nép is, mely kereskedéssel foglalkozik.

A régi földművelőknek egyszerű eszközei voltak. Különbösen mi is csak a legújabb időben tapasztaljuk a gazdasági gépek elterjedését. Eleintén ásta a földműves az anyaföldet; gabonafélt pedig úgy vetett, hogy egyes karót szoritott a földbe, azt a közepén megkötve, egy másik ember húzta; vagy két ily karó is volt alkalmazva egymás mellett; a hasított keskeny barázdába azután szót magot s végre behúzta. A kettős karónál alul keresztbe egy kis deszkadarabot is alkalmaztak, például a chinaiak, mely kis deszkadarab be is takarta a magot, mely a lyukas karón keresztül jutott a barázdába olyan formán, mint a mi vetőgépeinknél is láthatjuk. Azonban sokféle volt már ismeretes a mienkhez hasonló eke a régi korban is pl. Egyiptomban, eleintén fából, azután vasból. A hantot a perzsa földműves nagy fafütykőssel verte szét.

A kereskedelem eszköze a pénz. Eleintén a nép csere-berélt. Néhol kagylókat, drága kőveket, vagy igaz gyöngyöt használtak e célra. Később már nemes fémek: arany, ezüst szerepelnek; és pedig vagy nyersen, ruddá vagy karikává vagy éppen valami állatformává alakítva, mint Egyiptomban, vagy később már érem alakjában, mint a mi mostani pénzeink; első arany vert pénznek a Darius király stateréit emlegetik Perzsiában. Sok országban súlyljal mérték e nemes érczet; pl. egy a s=egy font réz Rómában. Vannak olyan pénzek, melyeknek értékük magukban nincs, csak névértékük van; ilyen a papírpénz. A chinaiak papírpénzt használtak már Kr. sz. e. 109. évben.

Régesrégi időben úgy a phoeníciai mint az egyiptomi kereskedők börpénzt használtak. A babyloniaknál már voltak ércpénzek. Rómában ezüstpénzt 269-ben Kr. e. kezdenek verni s 51 évvel később, vagyis 218-ban aranypénzt is.

És most ezennel megköszönöm szives figyelmeket.

Mészáros Lajos.

Helyi és vidéki hírek.

— Szép kitüntetés érte Sándor Béla megyei főispánt, a pápától a „Szent-Gergely“-rend közepkeresztjét kapta.

— A népies előadások sorozatában márcz. 31-én volt a negyedik előadás a gymn. helyiségében 204 hallgató részvételével. Előadást tartottak: 1. Mészáros tanár ur „A régi népek földműveléséről, iparáról és kereskedelméről“, melyet — érdekességénél fogva — egész terjedelmében közlünk; 2. Czehe Győző népisk. igazgató ur „A szorzásról és osztásról egész számokkal.“ Mindkét előadás teljesen sikerült. Azonkívül Czehe ur tréfas példái oly derűtséget idéztek elő a hallgatóságban, hogy a különben sokak által talán száraznak hitt szorzás és osztás egyike lett a legélvezetesebb előadásoknak. Ma délután 3 órakor előadást tartanak: 1. Szűcs Lajos gymn. igazgató ur „Az életpályákról“; 2. Ft. Appel Ede esperesplébános ur „A boldogságról.“ Midőn a t. közönség figyelmét ez érdekes tárgyakra felhívjuk, ajánljuk, hogy fél 3-tól 3-ig mindenki megjelenjék, ki jelen lenni óhajt, mert a később jövők könnyen kiszorulhatnak a teremből, azonkívül az előadás elejét is elmulasztják.

— A „Zentai Gazdakör“ választmánya f. hó 7-én ma vasárnap d. e 11 órakor ülést tart, melyre a t. választmányi tag urak meghívotnak.

— Városunk disztzésére szolgáló tényként üdvözöljük a polgármester urnak azon intézkedését, hogy a piacnéznek az Eötvös utcára vezető sugarát kiépítették. Az építkezést, már köztudomás szerint még a múlt hét folyamán fogantatba vették, s az már is annyira előrehaladt, hogy remélhető, miként pár nap alatt átadatik a közhasználatnak.

— A lefolyt héten valóságos aprilisi időjárás volt. Két napon át szüntelenül szakadt a tavaszi esőzések különösen enyhe áradata, míg nem szerda és esütörtök között éjjelen zord havazásra fordult az idő. Éles északi szél kavarta a sűrű pelyhekben hulló havat, úgy hogy az utcai forgalom majdnem teljesen szünetelt. A megkezdett mezői munkálatokat meg kellett szüntetni, míg nem pénteken a derült égen uralmát éreztető napsugár havat és fagyot eloszlatván, új életet öntött a nyiló természetbe.

— A Tisza áradását jelentik mindenfelől, melyet a múlt heti erős és hullámos esőzés is elősegített. A rohamos áradás nálunk is észlelhető, s valóban oly fenyegető jellegűt öltött, hogy a védelmi intézkedések szükségessé váltak, habár a mi Tiszánk még jóval messze van a múlt évi ármagaslatól, melyet talán lehet reménylenünk, nem is fog elérni az idő.

— Folyó hó I-re virradóra Gera István tanyai lakostól, háza falának kiásása után, 94 frt értékű ágyneműt és fehér vásznat loptak el ismeretlen tettesek.

— Postafakarekpenztári forgalom. A zentai kir. posta és távirtd. hivatalnál f. évi márczius hóban 44 drb betét 233 frt összegben és 12 drb felmondás 93 frt 2 kr. összegben eszközöltetvén, marad 189 frt 98 kr, mint e hóban tisztán megtakarított összeg. Zenta, 1889. évi márczius 31-én Nikel.

— Halmérsi jog kártalanítása. A pénzügyminiszter az italmérsi jog kártalanításáról szóló 1888: XXXVI. t. cz. végrehajtása iránt kiadott „Utasítás“ 36. §-nak I. pontja értelmében a kártalanítási eljárás kereszttelvitelével Bács-Bodrogh megyére Schmidt Béla nyilvántartási biztost (szék-helye Zombor) bizta meg.

— Rehenczy képviselő török-becei lakházát — mint az „Ó-Becse és Vidéke“ írja — huszárok őrzik, nehogy a most otthon időző képviselő kelemetlen eshetőségeknek legyen kitéve.

— Hirdetmény. Alulírott községi előljáróság ezennel közhírré teszi, hogy a topolyai tavaszi országos vásár f. é. ápril hó 14. és 15. napjain tartatik meg. Topolya, 1889. márczius hó. Lőrincz József bíró, Radimetzky Ferencz jegyző.

— Sertés-zsir kiviteli konjunktura Svájcba. Jelentékeny chancok nyílnak a magyar sertés-zsir kivitelére Svájcba, mert a Svájcban használatban lévő amerikai sertés-zsir rosz minősége következtében többé nem versenyezhet a magyar áruval. A szt. galleni hatóságok — mint a „Magyar Kereskedők Lapja“ írja — most az amerikai sertés-zsir bevitelének eltűnésére törekszenek, ami a magyar exporteurökre buzdítólag hathat.

— Szakirodalmunk fejlődése. Közgazdasági szakirodalmunk aránylag még lassunak mondható. Annál ürvendesebb a közgazdasági szaklapok gyarapodása, melyek közt első helyen említendők a „Magyar Pénzügy“ és a „Magyar Kereskedők Lapja“, mely lapok a folyó évben már tíz éves jubileumokat fogják ünnepelni. Nem kicsinylendő eseményt képezhet ez a jubileum, ha meggondoljuk, hogy ez a két lap, mint uttörő vállalat, mennyi nehézséggel küzdött meg a lefolyt tíz év alatt. Ugy a „Magyar Pénzügy“, mint a „Magyar Kereskedők Lapja“-ból mutatványszámot szivesen küld a Franklin-társulat kiadóhivatala, Budapest, egyetem-utca 4.

— Uj sorsjegytörvények. Ritkán történt, hogy egy törvényjavaslatot oly gyorsan hajtottak volna keresztül, mint most Ausztriában az uj sorsjegytörvényt. A parlament gözerővel dolgozott és bonyultása után két héttel az uj sorsjegytörvény már hatályba lépett. Miután az osztrák törvény közelről érdeklí a magyar közönséget is, szükségesnek tartjuk annak gyakorlati érvényesülését a „Pénzügyi Utmutató“ szerint a következőleg ismertetni. A sorsjegyek három kategóriába osztotnak. Az első kategóriába tartoznak azok, melyeket lebélyegezni nem szükséges. Ide tartoznak a következő sorsjegyek: Clary, dunaszabályozási és dunagőzhajózási, innsbrueki, krakkói, laibachi, 3%-os osztrák földhitelezési záloglevélsorsjegyek, osztrák vörös kereszt, 1854-iki, 1860-iki, 1864-iki osztrák államsorsjegyek, Pálffy-

sorsjegyek, Rudolf-sorsjegyek, Salvi-Reifferscheid salzburgi, stanislau, Genvis, trieszti, tiszai sorsjegyek, magyar díjsorsjegyek, Waldstein-sorsjegyek, bécsi községi sorsjegyek és Windischgrätz-sorsjegyek. A most említett sorsjegyek tulajdonosait az osztrák törvény nem érinti. De kérdés, hogy vajjon a hozandó magyar törvény nem fog-e ebben a tekintetben másként rendelkezni. A második kategóriába tartoznak azon sorsjegyek, melyek lebélyegzés végett Ausztriában bemutatandók, de a lebélyegzés díjmentesen történik. Ide tartoznak a Basilika, jósziv, Keglevich, budavárosi, magyar vörös kereszt és magyar jelzalogbank-sorsjegyek. E sorsjegyek birtokosai tehát, hacsak nem akarják, hogy sorsjegyeik kevesebbet érjen helyesen eszelecszik, ha azokat lebélyegeztetik. Előrelátható ugyanis, hogy a lebélyegzett és lebélyegezni elmulasztott sorsjegyek közül még Magyarországon is árkülönbség fog előállni az utóbbiak rovására. Végre harmadik kategóriába soroztatnak azon sorsjegyek, amelyeket le kell bélyegezni és érték bélyegilletéket is kell fizetni. E sorsjegyek és azok illetéke a következők: Anhalt-Dessau 100 talléros sorsjegy (94 kr.), badeni 100 talléros (94 kr.), braunschweigi 20 talléros (19 kr.), finnlandi 10 talléros (13 kr.), hamburgi 100 márkás (63 kr.), hamburgi 50 talléros (63 kr.), olasz vörös kereszt (7 kr.), hesseni 40 talléros (63 kr.), lübecki 50 talléros (63 kr.), oldenburgi 40 talléros (63 kr.), porosz 100 talléros (94 kr.), orosz 100 rubeles 1864-ből (1 frt 25 kr.), orosz 100 rubeles 1866-ből (1 frt 25 kr.), szászmeiningeni 7 frtos (7 kr.), svéd 10 talléros (13 kr.), szerb 100 frkos (32 kr.), szerb 10 frkos (7 kr.), török sorsjegyek (1 frt 25 kr.) E sorsjegyek tulajdonosai jól teszik, ha sorsjegyeiket lebélyegeztetik, mert ha ezt f. hó 23-ig tenni elmulasztják, sorsjegyeik kevesebbet fog érni, mivel azok az Ausztriában való forgalomból ki lesznek zárva, így ott adás-vétel tárgyát nem képezhetik. Ebből következik, hogy ha valaki egy le nem bélyegzett sorsjegyet fog akarni eladni, ezért még Magyarországon is kevesebb árt fognak adni, mint a hasonló lebélyegzett sorsjegyért. A lebélyegzés sok nehézséggel jár, mert e végre Bécsbe kellene fíradni, miután a lebélyegzés csak Ausztriában fogantatosítható. A budapesti bankárok díjfizetés mellett vállalnak el ilyenmü megbízást, a „Pénzügyi Utmutató“ cz. szaklap kiadóhivatala csupán a bélyeg- és portoköltségek megtérítése mellett késznek nyilatkozik a hozzá (Budapest Andrassy-ut 84. sz.) f. évi ápril 20-ig beküldött sorsjegyeket Bécsben lebélyegeztetni.

— Barbár gyógykezelésnek nevezhető, ha esuzt és köszvényt erős szerek által való bedörzsoléssel, tapasztokkal és más külső szerek által akarnak gyógyítani, mert e betegségek csupán csak a rosz vérből erednek, melyben t. i. tulságos sok a savany. A vérnek ezen elsavanyodott állapotának a meg nem emésztett, tehát összekeveredett táplálék az oka. Minek kifolyása a gyomor hiányos működése, nemkülönben a májé és veséké is. A esuzt és köszvényt sikeres gyógyításának egyedüli módja mindenekelőtt az, hogy helyre állítsassék az említett szervek rendes működése és eltávolíttassék a vérből a savany. A mostanig használatban volt gyógymód nem volt sikeres, minélfogva e betegségek gyakran gyógyíthatlanoknak tekintettek. Tényleg be is bizonyult, hogy Warner Safe Cure-je a esuzt és köszvényt legnakacsabb fajtát is sikerrel gyógyítja, helyreállítván a vesék, a máj és gyomor rendes működését, gyuladásokat megszüntetvén és helyreállítva a vérnek savanytartalmát a rendes mértékre. Warner Safe Cure-je minden ismert gyógytárban kapható, főraktár: Pozsony Megváltó-gyógyszertár.

— A Schvarcz-féle könyvkötészetbe egy jó magaviseletű fiú t a n o n c z u l felvétetik.

A gabnaüzlet helyzete.

Habár a gabnáhozatalok folyvást mérsékelt határok között mozognak és különösen a vasuton az utolsó héten kevés érkezett, a gabnapiacz még is lauha. A gyengébben kinált jobb minőségű buzákat tartják ugyan jegyzéseiket — írja a „Magyar Pénzügy“ czimű közgazdasági szaklap —

de az alábbrendelték áraikból pár krajczárt vesztettek. A lanyha hangulatot részben a raktári áru erősebb kínálata, részben pedig a határidő piac hanyatló irányzata idézi elő. A külföldi jelentések sem hangzanak bátorítól. New-Yorkban ismét hanyatlanak a buzaárak. Az angol bevétel azonban rövid idő múlva élénkület fog, mert most sok hozatal válik esedékessé. Ugyane tárgyról a „Magyar Kereskedő Lapja” a következőket jelenti: Ugy látszik hogy néma ak nálunk, hanem az öt világrész összes gabnapiaczain rendkívül nagy téllenség és bátortalanág uralkodik. Az olesó árállások dacára nem mutatkozik semmi hajlam nagyobb beszerzésekre, sem a speculáció, sem a fogyasztás részéről. A legesekélyebb árjavulás eladásokra használtatik fel azon reményben, hogy a visszavásárlás még olesóbb árban lesz eszközölhető. Az üzlet ezen általános kedvetlen helyzetének változására a tényezők jelenlegi állásánál fogva vajmi kevés kilátás nyílik. Valami igen nyomós indokot kellene már előteremteni, hogy a contremine kiszoríttassék pozíciójából, mert most már valóban oda jutottunk, hogy kevés a gabnakereskedő és sok a gabnaeladó. A stagnáció és a folytonos áreszkökenés már több mint négy hó óta tart, mostanában még a szokásos politikai hírek sem merülnek fel; a politikai láthatár tiszta, minden contremineur bizik az örök békében. Az időjárás sem aggasztja a contreminet, mely már hallja a fű növést is, képzeletben már zsákbán látja a bő termést és nyakra-főre siet eladási műveleteivel az árakat nyomni. Mondanunk sem kell, hogy ily viszonyoknál rendkívül kellemetlen hangulat uralkodik piacunkon. Javulásra egyelőre kevés ugyan a kilátás, de ha megjön, tekintve a rendkívül olesó árállásokat nálunk és az európai fogyasztó piacokon, akkor bizton számíthatunk arra, hogy egyetlen napon nagyobb lesz az áremelkedés, mint az árlemorzsolódás egy hónapra át. A contremine javíthatlan. Míg nem kap verést, addig nem szokott okulni, pedig az alig fog elmaradhatni, mert a reakciónak be kell következnie, ha a határidők befolyásolása — mint már előbb is említettük — véget ér. A külföldi piacok kivétel nélkül lanyha irányzatot jelentettek eszkökenő árakkal és ezekhez szívesen simult piacunk is az itt uralkodó lanyha hangulat következtében. A kivétel tétlen és a jelenlegi export többnyire még őszi kötésekre vezethető vissza.

Irodalom.

— Építési Tanácsadó ezim alatt ezelőtt mintegy tíz évvel egy hasznos és valóban lényegpótló kézikönyv jelent meg Gonda Béni jelenlegi közmunka és közlekedéstudományi tanácsostól a „Gazdasági Mérnök” szerkesztőjétől. A mű ezen első kiadása azonban már közel öt éve elfogyott s az érdekelt közönség hasztalan kereste ezt a piaczon. Igen hasznos szolgálatot tett azért ifj. Nagel Ottó budapesti könyvkiadó, amidőn megnyerte a szerzőt, hogy az Építési Tanácsadó második kiadásaként egy oly terjedelmesebb művet rendezzen sajtó alá, mely felölelje a mérnöki és építészeti szakma minden ágát. Az Építési Tanácsadó ezen új kiadása ugyanis magában foglalja mindazon utmutatásokat, adatokat, számításokat és eljárási módokat, általános és részletes szerkezeti elrendezéseket (rajzokkal) stb., melyek a középületek, lakóházak és épületek, ipartelepek, utak, hidak, vasutak, vízi építmények minden fajának általános és részletes tervezésére, a tervek díjazására, a vállalatban adás feltételeire, az építés vezetésére, az általános elrendezés és szerkezeti részletek megállapítására és tervezésére, a költségvetések részletes összeállítására stb. irányadók és szabványok. Az Építési Tanácsadó megjelenik minden hó 1-én 2 ives füzetekben, képekkel és szakzszerű rajzokkal díszítve és pedig akként, hogy egy év alatt 18 füzet adatik ki. Az egész mű 25-30 füzetre van tervezve s legfeljebb másfél év alatt be lesz fejezve. Az Építési Tanácsadóra említfogva előfizetni is lehet és pedig: egész évre (18 füzetre) 5 ft 40 kr. Félévre (9 füzetre) 2 ft 70 kr. Egyes füzet ára 30 kr. Megrendelhető Schvarecz Sándor könyvkereskedésben, Budapesten ifj. Nagel Ottó kiadónál. A most megjelent I-ő füzethez három díszes képmelléklet van csatolva: 1. Egy svábhgyei nyaraló távlati képe Pfaff Ferenc építészétől, 2. Ugyanennek teltőrom díszítése (stylszerű ácsmunka) s 3. műlakatos munkák ko-

vésolt vasból. A füzet tartalma a következő: Bevezetés. A tervezésről: általános irányelvek: lakóházak, gazdasági épületek, középületek, ipartelepek, utak és hidak, vasutak tervezése. Kisajándékos tervek készítése. A tervek színezése és jelzése. A tervek mértéke és mértékjelzése. — Ajánljuk a házépítő jelens művet egy a szorosabb értelemben vett szakkörök, u. m. mérnökök, építésszek, építőiparosok, vállalkozók, mint az építési közönség, a földbírtokosok, gazdaságsektek, gyárosok stb. szíves figyelmébe és pártolásába.

Az értéktőz déről.

— A „Pénzügyi Utmutató” tudósítása. —

A legújabb napirendre került pénzügyi műveletek csakhamar elfeledtek a párisi eseményeket, melyek heteken keresztül a tőzsdék figyelmének csaknem kizárólagos tárgyát képezték. A csökkenő kamatláb korszakát, melyben most élünk, épp a közlebb mult napok illusztrálták legjobban. Az állami adósságezinálatok kamatlábjának leszállítása csaknem egyidejűleg kíséreltetik meg többfelől. Az orosz conversio fényes sikerrel biztat, hiszen az új kölcsönt több mint nyolcezszorosan jegyezték fel, Londonból az egyiptomi adósság conversiojának eszmjét pendítették meg. Berlinben a porosz pénzügyminiszter szintén conversiót készít elő a vasúti elsőbbségek most történt felmondásával és végül a magyar államkölcsönök conversiojának folytatása is sorra került az 1873-iki államkölcsön és a gömöri záloglevelek felmondásával.

A tőkebírtokosok eddigi kamatléveletének ilyetén eszkökenése természetesen azzal a hatással jár, hogy a tőkepénz keresi azon értékpapirokat, amelyek az adott viszonyok között kellő biztonságot nyújtva aránylag többet jövedelmeznek. Ez a szempont szolgálta indokul arra, hogy a magyar járadékpapírok s különösen a nemzetközi jelleggel bíró 4 százalékos aranyjáradék legutóbb élénk kereslet tárgyát képezte a tőzsdéken, aminek következtése e papírok jelentékeny áremelkedése volt.

De az értékpapírpiazz egyéb terein is élénkült a forgalom. A bankrészevények kivétel nélkül emelkedtek, mi mellett megjegyzendő, hogy a hitelrészevények, leszámítva bankrészevény árfolyamából leütetett az osztalékszelvevény értéke. Biztosító társaságok közül magyar általános és Pannónia viszontbiztosító emelkedtek. Mindakettő már szelvevény nélkül került forgalomba. Malompapírok

szilárdak. Vasúti részevények osztrák-magyar államvasut kivételével emelkedtek. Takarékpénztárak szilárdak. Iparvállalatok közül Ganz-gyár, salgótarjáni kőszénbánya, rimamurányi vasmű, Schlick-gyár, serfőzde részevények emelkedtek. Ezen papírokat általában emelkedésre képeseknek tartja a speculatio. Záloglevelek és elsőbbségek szilárdak. A sorsjegypiacon valóságos forradalom ment végbe az osztrák sorsjegytörvény és a nálunk is kilátásba helyezett hasonló intézkedés hatása alatt. Kivétel nélkül az összes sorsjegyek drágultak, de aránylag erősebb volt a kis sorsjegyek emelkedése. Az aranypénzek és külföldi váltók árfolyama olesóbbodott.

A fontosabb értékpapírok árváltozása kitünt a következő összeállításból:

	Márcz. 26.	Ápril 1.
4% magy. aranyjáradék	102.40	103.—
5% magy. papírjáradék	94.55	94.80
Magyar hitelrészevény	310.—	302.50
Első magyar biztosító	3180.—	3075.—
Hengermalom	600.—	604.—
Erdélyi vasut	193.50	195.—
Hazai takarékpénztár	8525.—	8575.—
Rimamurányi vasmű	117.75	131.—
Schlick-gyár	181.—	188.—
Salgótarjáni kőszénb.	264.—	265.50
Serfőzöde	750.—	760.—
Basilika sorsjegy	9.—	9.75
Olasz vörös-kereszt sorsjegy	15.—	17.50
Jósziv sorsjegy	3.70	4.50
20 frankos	9.59	9.57
Német márka	59.35	59.15
Váltó Londonra	121.70	121.25

Feloldós szerkesztő és kiadó tulajdonos:
Schvarecz Sándor.

Hirdetések.

Néhai Pintér Ferencz-féle ház, udvar és kert folyó évi Szent-György-, illetve ápril 24-től egy vagy több évre kiadó.

Bővebb tudósítást ad **Koncz István** szijgyártó helyben.

„MARGIT”

GYÓGYFORRÁS,

„MAGYAR SELTERS”

Vegyelmezve a budapesti m. kir. egyetemen. Szerencsés vegyi összetétele, kevés szabad, de gazdag, félig kötött szénstórta kiváló hatásának bizonyult különösen **tüdőbántalmaknál** a hol a szabadszénstórta csekélyebb jelenléte megóvja a beteget a káros, sőt veszedelmes izgatástól, ellenben a félig kötött szénstórta a gyógyhatású alkotórészeknek a beteg testébe való gyors és biztos felvételét eszközözi. Ezen tulajdonságának köszönhető a Margit-forrás azon kiváló előnyös is, hogy a hol szabadszénstórta'omban erősebb ásványvizek, mint a **seltersi-gleichenbergi, tüdőbántalomban, különösen tüdővérzéseknél** már nem alkalmazhatók, a Margit-forrás itt is a legjobb hatás mellett folyton használtatik.

A tüdőbetegek klímátikus gyógyintézeiben, különösen a leglátogatottabb **Görbersdoriban, a Merz-víz othonosává vált. — Orvosi tekintélyünk Budapesten: Dr. Korányi, Dr. Gebhardt, Dr. Navrátil, Dr. Poór, Dr. Kétly, Dr. Barbás; Bécsben: Dr. Bamberger, Dr. Duschek s b. a legjobb eredménnyel alkalmazzák a légző-, omesztó- és hűgyszervek általános hurutos bántalmainál.**

Mint ivóvíz

präservatív-gyógyszernek bizonyult legközelebb Triest-Fiumóban KOLERA megbetegedés ellen a

„MARGIT” borral használva a legegészségesebb ital!

Kizárólagos főraktár **ÉDESKUTY L.** m. kir. és szerb k. udv. ásványvíz szállítóháza, Budapest.

Ugyszintén kapható minden gyógyszerésztárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

Nyomatott Schvarecz Sándornál Zentán.